

(/)

🏠 (/)

> Danmark - Historie og topografi (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > De stridbare danskere

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11>)

De stridbare danskere

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 3758

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/de-stridbare-danskere>)

t (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på <http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/de-stridbare-danskere>)

in (<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/de-stridbare-danskere&title=>)

René Karpantschof

De stridbare danskere. Efter enevælden og før demokratiet 1848-1920

Gads Forlag. 2019. 542 sider. 349,95 kr.

Af Peter Fransen, seniorforsker ved Rigsarkivet

I forbindelse med bogens udgivelse fik den følgende omtale af forlaget: Bogen bygger bl.a. på ubenyttede kilder og forfatterens unikke kortlægning af periodens folkelige protester, og den byder på flere overraskelser. Med den præsentation kan man vel næppe sætte baren meget højere, og læseren må forvente virkelig at blive præsenteret for nye forskningsresultater. Dette løfte bliver ikke indfriet, men vi har derimod med en særdeles velskrevet bog at gøre, der sammenfatter den eksisterende litteratur og de emner, som tages op suppleret med en prisværdig gennemgang af tidens aviser. Efterfølgende har jeg læst interviewet med Karpantschof, hvor han til Dansk forfatterforening udtaler, at bogen har den almindelige historieinteresserede læser som målgruppe. Det flugter langt mere med bogens reelle indhold – det er bogens litterære og formidlingsmæssige kvaliteter, der gør bogen værd at læse. Oprigtig ros skal der også lyde til forfatteren for det fine noteapparat, der klart dokumenterer, hvor han har sine oplysninger fra. Faktisk kunne jeg slet ikke have skrevet min anmeldelse, som jeg har gjort uden denne åbenhed. Hans tidligere forskningsarbejde med de kollektive adresser som måler danskernes protestaktiviteter inddrages i dette værk, men primært som en bekræftelse på en udvikling, han beskriver ud fra andre kilder.

Karpantschof ønsker at give sit bud på danmarkshistorie – danmarkshistorien set i et konfliktperspektiv, hvor de vilde og voldsomme forhold er i fokus. Ligesom et skænderi i familien ikke er hele historien om familielivet, er han ganske klar over, at konfliktmotivet skævvrider fremstillingen. Den over 500 sider store bog er inddelt i fem kronologiske hovedkapitler med tre-fire undertemaer. De konflikter, der fokuseres på, er bl.a. enevældens fald, Grundloven og diskussionerne herom, de slesvigske krige, religionsfriheden, kampen mellem Venstre og Højre, underklassens forhold, revolutionære aktivister, og bogen slutter af med Påskekrisen i 1920. Har vi ikke hørt om disse begivenheder før – også i et konfliktperspektiv? Hertil vil mit svar være – jo det har vi. Når 1. slesvigske krig 1848-1851 f.eks. præsenteres som en borgerkrig, så kunne det måske have været en overraskelse for flere for 20-30 år siden, men mange forskere har siden benyttet denne vending. At Grundloven af 1849 ikke var specielt demokratisk målt efter nutidens målestok, kan næppe heller overraske og ej heller den politiske konflikt mellem Vestre og Højre med provisoriske finanslove og visnepolitikken.

Karpantschof er velbevandret i faglitteraturen, og med suppleringer af grundig læsning i samtidens aviser lykkes det ham også at få tegnet til tider spændende personportrætter af kendte personer. Vi får skildringer af de helt centrale skikkelser i samtiden som Orla Lehmann, D.G. Monrad, Christian Berg, Viggo Hørup, J.B.S. Estrup, N.F.S. Grundtvig, Th. Stauning samt kongerne i perioden 1848-1920 – som nævnt flere interessante karakteristikker og naturligvis med vægt på de konflikter, de var en del af, men fundamentalt nyt bliver der ikke bragt til veje.

Vi møder ligeledes mere anonyme mennesker fra samfundets bund som f.eks. tjenestepiger og bønderkarle. Det sker typisk, når disse kom i konflikt med retsvæsenet, og det efterfølgende gav sig udslag i presseomtale. Vi hører om tyverier, ildspåsættelse, vold og sågar mord. Forfatterens sympati med de svage i samfundet er åbenlys. Desværre forpasser Karpantschof muligheden for alvor at

komme dybere ned i disse historier – det bliver som regel kun til avisernes stof. Rigsarkivet bugner ellers af store mængder af retsmateriale med bl.a. fyldige vidneudsagn – materiale, som det ville have været oplagt at benytte.

At et sådant arkivalsk kildearbejde netop kan nytte bliver tydeligt i hans sidste kapitel, som i min optik også står stærkest rent fagligt men ikke nødvendigvis fortællermæssigt. Lidt drillende kunne man spørge, om det er hans fortid som revolutionær BZ'er, der kommer ham til gode, men der er helt sikkert ikke (hele) forklaringen. Undertemaet i det sidste kapitel om Revolveranarkister og revolutionsforsøg står stærkt, da vi her får en bedre og mere dybdegående fortælling, netop fordi de retshistoriske kilder inddrages. Politirapporterne, afhøringer, og overvågningen - fremragende og skræmmende kilder til at belyse konflikter. Her kan der dog også dryppes malurt i bægeret, for Karpantschof holder sig til de "nemme" kildepakker nemlig de emneordnede pakker, hvoraf flere sågar ligger på nettet i digitaliseret form. En systematisk arkivundersøgelse har der øjensynlig ikke været tale om.

Selv om bogen således ikke har indfriet de forventninger, hvormed jeg gav mig i kast med læsningen, så er det et værk, jeg alligevel vil kunne anbefale til de læsere, som ikke orker at sætte sig ind i den omfattende litteratur, som bogen bygger på og i stedet for ønsker en narrativ fremstilling. Hvis den så oven i købet kan anspore til at gå yderligere i dybden mere flere af værkets mindre kendte konflikthistorier så vil det være en udmærket effekt af Karpantschof-arbejdet.

[Historie-online.dk, den 14. januar 2020]

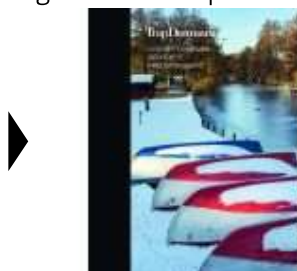
← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-6-udg-bind-11>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

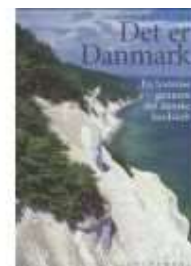
TRAP DANMARK BIND 29

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/lokal-og-slaegtshistorie/trap-danmark-bind-29>)

TRAP DANMARK BIND 29

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/historie-og-topografi-11-11-11/trap-danmark-bind-29>)

DET ER DANMARK

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/det-er-danmark>)
